

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie **R. K.**

skazanego za przestępstwo z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 lutego 2024 r.

z urzędu w związku z kasacją obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. II Ka 337/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 30 stycznia 2023 r., sygn. II K 307/22, kwestii zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.,

1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. art. 29 § 1 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego R. K. przekazuje Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. zarządza zwrot oskarżonemu kwoty 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych uiszczonej tytułem opłaty od kasacji.

[PGW]

UZASADNIENIE

Po przeprowadzeniu postępowania karnego w formie dochodzenia R. K. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 1 czerwca 2020 r. do 5 marca 2022 r. w miejscowości [...], powiat [...], województwo [...] działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wielokrotnie wysyłał znaczne ilości krótkich wiadomości tekstowych w postaci smsów na numer telefonu A. P., w których znieważał ją, a także dodatkowo nachodził ją w miejscu zamieszkania, śledził i zaczepiał na ulicy, szarpał ją, czym nie stosował się do orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim sygn. akt II K 702/18 z dnia 8 października 2018 r. zakazu zbliżania się do A. P. na odległość nie mniejszą jak 100 metrów oraz zakazu kontaktowania się z wymienioną na okres 3 lat, liczonego od daty 12 października 2019 r., tj. o czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

II. w dniu 7 stycznia 2021 r. w nieustalonym miejscu, ze skutkiem w miejscowości [...], powiat [...], województwo [...] kierował groźby karalne pod adresem A. P. w postaci oszpeceń, poprzez polanie kwasem jej twarzy, które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary roku pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 8 października 2018 r., sygn. akt II K 702/18 za czyn z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., tj. przestępstwo umyślne podobne, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim, wyrokiem z dnia 30 stycznia 2023 r., sygn. II K 307/22, w ramach zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z punktu pierwszego aktu oskarżenia, uznał oskarżonego za winnego tego, że w okresie od 1 października 2021 r. do 13 stycznia 2023 r. ze skutkiem w [...], powiat [...], województwo [...] uporczywie nękał A. P. w ten sposób, że wbrew jej woli wydzwaniał

do niej, wysyłał wiadomości tekstowe oraz kontaktował się z nią przy użyciu komunikatorów i serwisów internetowych, w których to kontaktach: adorował pokrzywdzoną i darzył uczuciem, obrażał ją słowami wulgarnymi, a nadto zaczepiał ją w miejscu publicznym w tym szarpał ją, jak również nachodził w miejscu jej zamieszkania, czym wzbudził u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia i udręczenia oraz istotnie naruszał jej prywatność, a postępując w ten sposób w okresie od 1 października 2021 r. do 11 października 2022 r. nie stosował się do orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 8 października 2018 r., sygnatura II K 702/18 zakazu kontaktowania się z A. P. oraz zbliżania się do niej, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. czynu wyczerpującego znamiona występkę z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 64 § 1 k.k. i skazał oskarżonego na karę roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z A. P. w sposób bezpośredni i pośredni przez okres 3 lat, a także zakaz zbliżania się do A. P. na odległość nie mniejszą niż 100 metrów przez okres 3 lat.

Zarazem Sąd uniewinnił oskarżonego R. K. od popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie drugim aktu oskarżenia.

Na skutek apelacji obrońcy Sąd Okręgowy w Siedlcach - orzekając w składzie jednoosobowym - wyrokiem z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. II Ka 337/23, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Od tego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego. Skarżący zarzucił rażąco obrazę prawa procesowego, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na nierzetelnej i powierzchownej kontroli zarzutu odwoławczego dotyczącego obrazy art. 398 § 1 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zakresie czynu przypisanego wyrokiem Sądu Rejonowego, wyrażającą się w uznaniu, że dowolna zmiana granic czasowych zarzutu nie narusza zasady skargowości, nie narusza granic aktu oskarżenia oraz nie pozbawia oskarżonego prawa do obrony w zakresie nowego czynu, w sytuacji gdy prawidłowa ocena wyżej wymienionego

rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim przez pryzmat zasad i przepisów obowiązujących w polskim procesie karnym i praw gwarantowanych przez Konstytucję winna skutkować uchyleniem orzeczenia skazującego R. K..

Podnosząc tak opisany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim,

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się skuteczna w tym znaczeniu, że zainicjowana jej wniesieniem kontrola kasacyjna przeprowadzona przez Sąd Najwyższy z urzędu, także poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.), doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi *ad quem* do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej (art. 29 § 1 k.p.k.). Jeden z wyjątków od tej zasady ujęto w art. 449 § 2 k.p.k., zgodnie z którym jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia oraz w sprawach z oskarżenia prywatnego, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że zaskarżone orzeczenie sąd pierwszej instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego. Należy jednak mieć na względzie, że w wypadku przyjęcia w wyroku sądu pierwszej instancji kwalifikacji prawnej przypisanego czynu, która nie uzasadniałaby prowadzenia dochodzenia (art. 325b § 1 pkt 1 k.p.k.), apelację od takiego orzeczenia rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów (art. 29 § 1 k.p.k.), nawet jeżeli postępowanie przygotowawcze, w świetle kwalifikacji czynu przyjętej w akcie oskarżenia mogło toczyć się w formie dochodzenia (zob. m.in. wyrok SN z 20.02.2019 r., III KK 624/17). *Ratio legis* regulacji zawartej w art. 449 § 2 k.p.k. polega bowiem na umożliwieniu orzekania w instancji odwoławczej przez jednego sędziego z uwagi na wagę i ciężar gatunkowy konkretnej sprawy (zob. wyrok SN z 13.07.2022 r., III KK 240/22). Zasadnie więc Sąd Najwyższy skonstatował w postanowieniu z

18.05.2022 r., I KZP 15/21 (OSNK 2022, nr 6, poz. 24), że ustawodawca wprowadzając w art. 449 § 2 k.p.k. wyjątek od zasady przewidzianej w art. 29 § 1 k.p.k., że na rozprawie apelacyjnej sąd odwoławczy orzeka w składzie trzech sędziów, miał na uwadze, że dochodzenie, jako odformalizowaną formę postępowania przygotowawczego, prowadzi się w sprawach o mniejszej wadze, zatem względy gwarancyjne nie wymagają też by ich rozpoznanie, w sądowym postępowaniu odwoławczym, następowało w składzie trzyosobowym. Jeżeli jednak przestępstwo nieprawomocnie przypisane oskarżonemu zostało zakwalifikowane jako przestępstwo takiej wagi, że nie mogłoby być objęte uproszczoną formą postępowania przygotowawczego, to te same względy gwarancyjne wymagają już by sprawa o takie przestępstwo była rozpoznana w składzie powiększonym.

Sąd I instancji, w ramach czynu z pkt. I aktu oskarżenia, zakwalifikowanego przez prokuratora z art. 244 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., dokonał zmiany opisu tego czynu i jego kwalifikacji prawnej, przypisując oskarżonemu nieprawomocnie popełnienie występku z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 64 § 1 k.k. Taka ocena prawna wykluczała jednak możliwość prowadzenia postępowania przygotowawczego o wyżej wymienione przestępstwo w formie dochodzenia (arg. *a contrario* z art. 325b § 1 pkt 1-3 k.p.k.). To zaś, w uwzględnieniu wyżej zaprezentowanej argumentacji, wykluczało możliwość orzekania przez Sąd odwoławczy jednoosobowo, na podstawie art. 449 § 2 k.p.k., obligując do zastosowania w tym zakresie zasady ogólnej określonej w art. 29 § 1 k.p.k.

Stwierdzone uchybienie ma rangę bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 *in principio* k.p.k. polegającej na wydaniu zaskarżonego kasacją wyroku przez sąd nienależycie obsadzony, tj. w składzie niewłaściwym pod względem liczbowym. Stwierdzenie tego uchybienia okazało się zarazem wystarczające do wydania wyroku kasatoryjnego, zaś rozpoznanie zarzutów podniesionych przez obrońcę w kasacji byłoby obecnie przedwczesne (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd odwoławczy będzie miał na względzie powyższe uwagi. Nie pominie przy tym również kierunku wniesionej apelacji (na korzyść oskarżonego).

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[PGW]